

A zenén innen és túl

 Réfi
Zsuzsanna

Ahogy tíz esztendővel ezelőtt, most is születésnapit tarthat, hiszen egymást követik az ünnepi fellépések. A köszöntések sora már nyár közepén a zeleméri Baltazár-kastélyban kezdődött, az Ifjú Zeneművészek Nemzetközi Nyári Akadémiáján, s szülővárosában, Debrecenben jubileumi hangversenyyel folytatódott. Majd kedves együttesével, a Rádiózenekarral is ünnepelt, októberben pedig A zongorán túl című esten játszik Vásáry Tamás, aki augusztus 11-én lett kilencven esztendő.

VÁSÁRY TAMÁS ÉS PUSKÁS ISTVÁN, DEBRECEN ALPOLGÁRMESTERE

FORRÁS: IFJÚ ZENEMŰVÉSZEK NEMZETKÖZI NYÁRI AKADÉMIÁJA

Júliusban az Ifjú Zeneművészek Nemzetközi Nyári Akadémiájának keretein belül köszöntötték fel barátai, művészkollégái gyermekkoruk kedvelt helyszínén, a zeleméri Baltazár kastélyban, amelyet a karmester nagyapja, Baltazár Dezső református püspök építtetett, és ezt követően szülővárosában, Debrecenben, a Nagytemplomban került sor ünnepi hangversenyre. Vásáry Tamás ugyanis a rendezvénysorozat meghatározó alakja és idén már tizenharmadik alkalommal vezényelte a nyári akadémia zenekarát, a Kodály Zoltán Ifjúsági Világzenekart.

A Magyar Rádió Művészeti Együttesei (MRME) először szeptember 1-jén, pénteken a 6-os stúdióban köszöntötték a zongoraművész-karmestert, s egy különleges, porcelán dirigensi pálcával lepték meg. Devich Márton, a Bartók rádió csatornaigazgatója, a Magyar Rádió Művészeti Együttesei ügyvezető igazgatója visszaidézte miként kezdődött kapcsolata a társulattal. A Rádiózenekar ugyanis 1992. december 19-én lépett fel Vásáry Tamás vezényletével, aki az est zongoraszólistája is volt. A koncertet megelőző, a Magyar Rádió 6-os stúdiójában zajló próbákon talált egymásra Vásáry

Tamás és a rádiózenekar. A sikeres hangversenyt követően pedig a zenekarban aláírásgyűjtés kezdődött Vásáry felkérése érdekében, aki 1993-ban lett a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának főzeneigazgatója, s egészen 2004-ig töltötte be a posztot, attól kezdve örökös tiszteletbeli főzeneigazgató.

A pénteki köszöntést követően szeptember 3-án, vasárnap a Zeneakadémián került sor a jubileumi hangversenyre, amelyen az ünnepelt Beethoven IX. szimfóniáját vezényelte. A koncert előtti köszöntőjében Devich Márton kiemelte, hogy A zenén túl cím összeforrt Vásáry Tamás nevével és kicsit a védjegyévé is vált.

A zenén túl sorozatáról Vásáry Tamás egy korábbi interjúban ekképpen nyilatkozott:

“Azért kezdtem el annak idején A zenén túl című sorozatomat, mert a közönség számára a zene a legnehezebben megérthető műfaj. Nagy része ugyanis absztrakt, a logikáját nem lehet szóról szóra lefordítani, ahogy egy álmot sem. Ráadásul időfolyamban történik, így csak akkor tud valaki az egészből képet alkotni, ha emlékszik az elejére. Ez első hallásra pedig még számomra sem jelent egyszerű feladatot. Akkor lesz az enyém a darab, ha sokat foglalkozom vele. Mindig elgondolkozom azon, hogy egy-egy hosszú kompozícióból a közönség mennyit ért meg. Olyan ez, akár egy kép, amelyet ha csupán centiméterenként vetítve látnánk, roppant nehezen állna össze fejünkben nagy egészé. Ráadásul a zene olyan eszközzel dolgozik, amely nem része a mindennapi kommunikációnak, szemben a szavakkal vagy a képekkel. Azért mesélek a koncertjeimen, mert ezzel kicsit közelebb hozom a hallgatósághoz a komponistát és az adott darabot. Fárasztó folyamatosan klasszikus zenét hallgatni, szükség van közben szünetekre. Amikor pedig a beszéd válna unalmassá, akkor következik ismét a muzsika. A zene kapcsán emberi, szellemi dolgokról mesélek.

Erre a publikum tagjai, különösen a fiatalok, ki vannak éhezve(...) Talán ezek a beszélgetések is segítenek kicsit abban, hogy megtalálják helyüket a világban, és megértsék, mi végre léteznek. Emlékszem egyébként az egyik első, beszélgetős esten, a Zeneakadémián még éjjel egykor is volt hallgatóságom, én pedig a pódiumról megtapsoltam a kitartó és érdeklődő közönséget. Ma már bármerre járok a világban, mindenütt mesélek.”

A mesélésre pedig október 18-án is biztosan sor kerül, hiszen a következő születésnapot köszöntő koncert A Zongorán túl címet viseli, s a Zeneakadémián felhangzó esten a beszélgetőtárs Vigh Andrea, két közreműködője pedig Balázs János és Farkas Gábor.

A zongoraművész-karmester, a magyar kulturális élet ismert, sokoldalú személyisége rendkívüli pályát járt be. Vásáry Tamás gyerekkora óta a zene szerelmese, öt évesen már hallás után, a zongorán próbálgatta a műveket, nyolc esztendősen koncertet adott, 14 évesen pedig megnyerte a Zeneakadémia Liszt versenyének első díját. Később négy jelentős nemzetközi versenyen lett díjazott. 1961-ben mutatkozott be Londonban, a Royal Festival Hallban, és ez az est indította el a nemzetközi karrierjét. Egy esztendővel később maga Széll György mutatta be New Yorkban, a Carnegie Hallban. Karrierje során a világ legfontosabb zenekaraival és legnagyobb karmestereivel lépett pódiumra.

Rendszeres vendége volt a legrangosabb koncerttermeknek, fesztiváloknak, s évente átlagosan 100 hangversenyt adott, de akadt olyan esztendő is, amikor 127 este lépett pódiumra. Itthon a Rádiózenekar mellett a Savaria Szimfonikusoknak is tiszteletbeli elnök-karnagya volt a 2009-10-es évadban S mivel mindig is fontos volt számára az ifjúságnevelés, ezért is hívta életre 2006-ban a Kodály Zoltán Ifjúsági Világzenekart. ■

Vásáry Tamás a Magyar Szent István-rend kitüntetettje, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, az UNESCO Mozart-érem, Bach- és Paderewszki-érem tulajdonosa, a londoni College of Music, valamint a Royal Academy of Music díszdoktora. Kitüntették a Francia Művészetek Érdemrendjének Tiszti fokozatával, a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével, átvehette a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét a csillaggal, a Kossuth-díjat és a Köztársasági Aranyérmét. Birtokosa a Millenáris Kölcsey-díjnak, a Köztársaság Elnökének Érdeméremének, a Magyar Örökség-díjnak, a Bartók –Pásztory- díjnak, a Pro-Arte díjnak. Vásáry Tamás a Magyar Kultúra Követe, Debrecen város, Hajdúböszörmény, Budapest és Újbuda díszpolgára, a Debreceni Egyetem díszdoktora, a Nemzet Művésze. 2013-ban a magyar kormány Vásáry Tamás-ösztöndíjat alapított zenei és önkéntes kategóriában.